

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Unitatea in credinta a doua etapa a ecumenismului

In fiecare an, de la 18 la 25 Ianuarie, intreaga lume creștină celebrează « Săptămâna de rugăciuni pentru Unitate ».

Pentru a se da acestui ciclu de rugăciuni un caracter cu adevărat unitar, o comisie mixtă, constituită din catolici și din membri ai Consiliului Ecumenic al Bisericilor, alege o temă generală și dispune programele fiecăreia dintre zilele acestui ciclu. Și tocmai această meditare universală asupra aceleiași teme, și aceste rugăciuni spuse într-o singură voce și în aceleiași momente ale ceremoniilor religioase pentru refacerea unității de către toți creștinii, fac să crească dorința permanentizării acestor momente de reîntâlnire spirituală a creștinilor, miraj — din păcate de scurtă durată — al unității voite de Christos pentru urmașii Săi în veacuri.

Tema aleasă anul acesta pentru Săptămâna Unității — ne spune părintele Carlo Boyer, președintele centrului ecumenic « Unitas » și una din figurile de prim plan ale ecumenismului zilelor noastre, într'un articol publicat zilele trecute de oficiosul Vaticanului « L'Osservatore Romano » — e în ton cu realitățile timpului nostru și cu angajamentele luate de toate Bisericile creștine, la întrunirea din anul trecut a Consiliului Mondial al Bisericilor de la Uppsala de a coopera pentru îmbunătățirea situației într'o lume ale cărei plăgi sunt astăzi răsboaiele, foamea, ignoranța și rasismul.

« Uniți cu oamenii de orice convingere, noi vrem să luptăm pentru drepturile omului într'o comunitate mondială dreaptă — afirmă mesajul Întrunirii de la Uppsala. Vom lupta pentru dezarmare și pentru o organizare echitabilă a comerțului internațional. Vom pregăti, cu ajutorul unei taxe voluntare, înstituirea unui impozit internațional pentru dezvoltare ».

Aliniată cu Consiliul Mondial al Bisericilor pentru realizarea acestui program de reorganizare a lumii pe baze mai drepte și mai umane, Biserica catolică a cerut la rândul său, tuturor creștinilor și tuturor oamenilor de bunăvoință, un efort serios pentru eliberarea omenirii de tristele realități care carac-

terizează situația actuală a mai bine de jumătate din populația pământului.

Si ce-au fost Enciclicele « sociale » ale Papilor Ioan XXIII și Paul VI dacă nu apeluri lansate omenirii pentru restabilirea, prin dragoste și prin dreptate, a echilibrului din ce în ce mai precar al lumii? Problemele dezvoltării și ale restructurării economiei mondiale pe baze mai drepte și mai generoase, sunt astăzi în centrul atenției lumii creștine. E o formă de ecumenism practic, expresia unei unități desigur imperfecte, dar care atenuează scandalul despărțirilor confesionale. Si acesta e fără îndoială un pas înainte pe calea unității. Dar unitatea cerută de Christos Bisericii Sale e imperfectă atâta timp cât se mărginește la programe sociale, care restrâng scopurile ecumenismului, identificându-le cu acelea ale organismelor internaționale pentru promovarea omului și a bunei stări materiale și culturale a acestuia. Ecumenismul nu poate să piardă din vedere adevărata sa misiune, care e refacerea unității lumii creștine în aceiași credință. Pentru ecumenism « a sosit timpul unor ambiții mai înalte » — scrie păr. Boyer.

« Noi trebuie să eliminăm despărțirile, trebuie să regăsim unitatea esențială a Bisericii, adică unitatea în aceiași credință. O primă etapă — și care nu era ușoară — a fost parcursă: aceea de a recunoaște, de a aprecia și a utiliza unitatea imperfectă, care, în ciuda despărțirilor, există. Pornim acum spre o etapă nouă: aceea care ne va restitui numai unitatea: unitatea fără despărțiri, unitatea voită și cerută de Christos pentru toți cei ce cred în El ».

« Manifestările care au făcut să progreseze — și în chip atât de prodigios — mișcarea ecumenică, trebuie să continue. Trebuie să fie chiar multiplicată și intensificată. Ele vor păstra ceea ce s'a obținut până acum și vor alimenta entuziasmul necesar pentru a se întreprinde o nouă etapă. Dacă însă nu vom ști să profităm de avântul câștigat, pentru a ținti cu curaj la scopul final al unității, un sentiment de oboseală va pune stăpânire, încetul cu încetul, pe mișcarea ecumenică. Si stringăte de nerăbdare încep să răsune încă

de pe acum, ici și colo în rândurile noastre, cerând schimbări ».

Adevărul e că în ultimul timp ritmul cu care înaintează ecumenismul pare multora — mai ales tineretului — prea încet. Se încearcă metode noi; mai mult: unii împing lucrurile atât de departe încât consideră problema rezolvată și se comportă ca și cum unitatea desăvârșită ar fi fost deja realizată.

Dar despărțirea continuă și trebuie să se țină seamă de ea.

La Paris, anul trecut în ziua de Rusalii, la Uppsala, cu ocazia întrunirii Consiliului Ecumenic al Bisericilor, și în alte părți, catolici și protestanți au celebrat împreună Euharistia. Au fost desaprobați de responsabili Bisericii lor. « Si de fapt, în ce fel gestul acesta i-a unit? » — se întreabă păr. Boyer. Credința lor în Euharistie nu era aceeași. Ei rămăneau, așadar, cu adevărat divizați în însuși actul care ar fi trebuit să însemne unirea lor ».

Restabilirea unității de credință în Euharistie trebuie să fie prima preocupare a creștinilor. Importantă în momentul de față, pentru înnoirea și progresul real al Mișcării Ecumenice, e concentrarea atenției asupra doctrinei. În sensul acesta ceva s'a făcut. Au fost constituite oficial comisii mixte de teologi competenți, și munca lor, care s'a desfășurat într'o atmosferă de seriozitate și de rugăciune, nu poate să nu apropie spiritele, la timpul convenit. Studiile teologice promovate de toate confesiunile vor înlesni desigur acest dialog organizat.

În discuții, la lumina lui Dumnezeu, adevărul va străluci în cele din urmă. Si nimănu nu i se va cere să-l sacrifice. Tot ceea ce e autentic creștin într'o confesiune, va rezista la dialog și va sfârși prin a fi acceptat de către toți creștinii.

Poporul creștin trebuie să însoțească munca aceasta vastă cu rugăciunile sale. Si nu numai ocazional, în întrunirile interconfesionale, sau în timpul « Săptămânilor » oficiale pentru unitate, ci zi de zi, făcându-și din rugăciunea pentru refacerea unității Bisericii un obicei; cu încredere în cuvântul lui Christos, care a spus: « Tot ceea ce veți cere Tatălui în numele meu, vă va fi dat ». (Ioan, 15, 16).

Sinodul inel de legatura intre Conferintele episcopale si Papa

Cu votul final asupra celor treisprezece puncte în care au fost rezumate propunerile concrete prezentate de diferiți episcopi pentru o traducere în termeni practici a temei centrale a desbaterilor sinodale — raporturile dintre Sfântul Seau și Conferințele episcopale — și-a încheiat lucrările primul Sinod extraordinar al episcopatului catolic.

Sinodul, această instituție bisericească centrală născută în climatul Conciliului Vatican II și voită de Papa Paul VI, va fi în viitor calea pe care Biserica a hotărât să o parcurgă, pentru a răspunde mai bine la exigențele societății creștine a zilelor noastre, solicitată de progres și de instanțe religioase din ce în ce mai prezente. În realitate, Biserica a ales calea aceasta în Conciliu, când Sfântul Părinte Paul VI a promulgat un motu proprio «Apostolica sollicitudo» cu care instituita Sinodul. Era o alegere curajoasă, modernă, deschisă perspectivelor viitoare și ca atare dinamică. Pușini însă și-au dat seama, atunci, că se găseau în fața unei noi metode a Bisericii, în fața unui nou instrument apostolic, destinat, după o perioadă de rodaj, să crească și să se impună.

Cu celebrarea actualei întruniri extraordinare Sinodul episcopilor a depășit această fază de rodaj și s'a acreditat în conștiința păstorilor și a întregii comunități creștine ca organismul cel mai potrivit — datorită ductilității și funcționalității sale — pentru o justă interpretare a nevoilor Bisericii și pentru a-i călăuzi pașii spre adevăr, îmbogățind-o cu metode și conținuturi vitale.

Biserica are toată încrederea în funcția Sinodului — a declarat Paul VI în discursul de închidere a întrunirii sinodale. O încredere care se concretizează în trei decizii importante, anunțate de însuși Papa: în convocarea, odată la doi ani, a acestui organism; în voința de a face mai eficient secretariatul Sinodului, cu asistența unor episcopi care să reprezinte episcopatul catolic mondial, și în posibilitatea ca acești reprezentanți să supună atenției Sinodului teme care să reflecte situația și problemele Bisericilor locale. În felul acesta Sinodul devine un organism care prezintă toate caracteristicile unui excelent instrument în serviciul colegialității episcopale și deci al întregului popor al lui Dumnezeu. În serviciul Colegiului episcopal, dar nu al «episcopalismului», tendință centrifugă, care nu dă măsura exactă a atribuțiilor și misiunii Colegiului episcopal. Chiar dacă în unele epoci s'a manifestat, tendința aceasta n'a avut niciodată creditul autenticității apostolice.

Cu totul alta a fost în cursul veacurilor — și continuă să fie — dezvoltarea misiunii Colegiului episcopal. Colegialitatea, care e sufletul acestui organism, înseamnă, în primul rând «comuniune în dragoste și în unitate» — a subliniat Sfântul Părinte în discursul pentru inaugurarea Sinodului actual. Colegialitatea presupune un raport ierarhic între Capul și ceilalți membri ai Colegiului. Comuniunea, coresponsabilitatea, colaborarea organică la nivel episcopal își au polul lor magnetic în acest raport ierarhic.

Această concepție fundamentală a fost reafirmată de Paul VI în discursul de închidere a actualei sesiuni sinodale, când a spus că înțelege să o realizeze «cu deplin și cordial respect față de atribuțiile și răspunderile fraților noștri întru episcopat, priviți atât individual cât și întruniți în categorii

canonice legitime», fără să renunțe la atribuțiile și răspunderile specifice harului primatului, conferit de însuși Christos lui Petru, și pe care «mai mult decât dreptul îi impune Papii datorita».

Paul VI a voit deasemeni să sublinieze că noul organism, astăzi devenit mai eficient, se asimilează structurilor Bisericilor cu o fizionomie și o funcție bine determinate. E așadar de exclus că el ar putea deveni un instrument destinat să dea loc la «rivalități de putere, sau la dificultăți de guvernare ordonată și eficace în interiorul Bisericii»

Structurile, sau mai exact organismele centrale ale Bisericii, înainte în spiritul Conciliului Ecumenic, rămân, așa cum rămân alte organisme minore.

Sinodul — a explicat, apoi, Cardinalul Poma într-o conferință de presă — nu e «o nouă congregație Romană», ci un inel de legătură și de transmitere eficace între Conferințele Episcopale și Papă, și între diferitele Conferințe episcopale și organismele care pregătesc întrunirile sinodale.

Privitor la propunerile formulate în acest Sinod extraordinar Paul VI a asigurat episcopii prezenți că va ține seamă de rezultatele voturilor sinodale. Si aceasta fiindcă, întocmai ca în întrunirea episcopală din 1967, Sinodul actual a avut o valoare de «consultare». Asupra voturilor exprimate cu formula «placet juxta modum», Sfântul Părinte își rezervă deciziile, în virtutea funcției sale primatiale și a răspunderii sale de păstor suprem. Insușindu-și această răspundere Papa un înțelege să ia asupra-și soluția unor chestiuni și probleme nerzolvate de Sinod.

Alte Sinoade vor fi convocate pentru desbaterea problemelor mai urgente care interesează viața Bisericii — a precizat Papa.

O temă de care viitoarele Sinoade vor trebui să se ocupe, după aprofundarea ei teologică pe baza comunicării președintelui Congregației pentru Doctrina Credenței, Cardinalul Seper, e colegialitatea.

Paul VI s'a declarat deasemeni favorabil unei «mai bune recunoașteri a caracteristicilor și exigențelor particulare ale Bisericilor locale». Si aceasta în virtutea unei aplicări sănătoase a principiului subsidiarității, de care s'a vorbit insistent atât în prima întrunire generală cât și în întrunirea actuală a Sinodului. Principiul subsidiarității favorizează decentralizarea în Biserică, acordând mai multă autonomie Bisericilor locale. Concepția sa doctrinară va trebui însă să fie aprofundată ulterior în contextul teologiei Conciliului Vatican II, iar în aplicările sale va trebui să se țină seamă de exigențele comuniunii ierarhice și ale comuniunii eclesiale. Fără aceste «precauții», principiul subsidiarității ar favoriza anarhia și confuzia în comunitatea Bisericească.

Criteriul subsidiarității — a atras atenția Paul VI în discursul de inaugurare a Sinodului — trebuie conceput cu «umilă și înțeleaptă prudență, în așa fel, adică, încât binele comun al Bisericii să nu fie compromis de multiple și prioritare autonomii particulare, dăunătoare unității și dragostei. Subsidiaritatea — a precizat Papa — nu trebuie confundată cu promovarea unui pluralism care să dăuneze credința, legile morale și liniile fundamentale ale Liturghiei și ale disciplinei canonice, care garantează păstrarea unității.

O scrisoare a Patriarhului Athenagoras I

Prea Onorabilității Sale D-lui Constantin Drăgan, iubitul nostru fiu întru Domnul, har și pace de la Dumnezeu.

In Atena

Interesul și manifestarea prea iubitei Voastre Onorabilități, față de Symposiumul cu privire la celebrarea comună a Sfintelor Paști, care a avut loc la Atena, ne-au mișcat profund.

Ne grăbim deci de a Vă exprima calde mulțumiri pentru aceasta ca și pentru manifestarea dorinței ca această celebrare să se desfășoare într-o bună zi, ca un pas în plus spre unitatea tuturor Bisericilor creștine.

Desigur, ultimul pas e deseori greu și în același timp ușor. Dar e voia Domnului ca aceasta să se desfășoare cândva și de aceea e absolut necesar să mergem înainte cu îndrăzneală.

Despărțirea din 1054, cunoscută ca «Schisma» dintre Apus și Răsărit, nu a fost proclamată de către Papa de la Roma sau de către Sinodul răsăritean, și nici nu a provenit din motive dogmatice, canonice sau politice, ci, în fapt și în adevăr, s'a întâmplat când, deodată și fără nici un temei, am încetat să ne mai iubim și să ne împărțim din același Sfânt Potir.

Revenind acum la epoca dinaintea de 1054, prin anularea automată a Anateimei, în 7 Decembrie 1965, ne întrebăm cu toții pentru care motiv nu revenim totodată și la Sfântul Potir comun.

E vorba de un pas care cere rugăciune și curaj.

Prima oară Christos a venit singur, El însuși. De data aceasta va trebui să-L readucem noi, tovarăși în drum spre EMAUS — Răsăritul și Apusul — pentru tăierea împreună a pâinii.

O lume nouă se naște și Biserica lui Christos renaște din ea însăși.

Mulțumim încă odată din inimă Onorabilității Voastre prietene și suntem fericiți că ne rugăm împreună și că pășim împreună pentru ca această «naștere» să apară curând, spre slava lui Christos și consolidarea Sfintei Sale Biserici, și acordăm Domniei Voastre și iubitei Domniei Voastre familii harul lui Dumnezeu și mila sa nemărginită.

Cu multă dragoste și infinite rugăciuni către Dumnezeu,

Athenagoras I

Patriarhul Constantinopolului

15 August 1969

Sfantul Augustin si problemele ecumenismului

În editura « Studium » a apărut de curând un studiu al părintelui Carlo Boyer asupra polemicii Sfântului Augustin împotriva donatiștilor, adepți ai sectei eretice întemeiată de episcopul de Cartagine, Donato, în veacul IV, care se considerau singuri moștenitori și continuatori ai Apostolilor.

Esseul părintelui Boyer — recenzat de ziarul Vaticanului — e o expunere exențială și bogat documentată, deosebit de instructivă cât privește învățătura ce se poate desprinde azi asupra modului de a căuta soluția problemelor unității creștine.

Comunitățile creștine — subliniază păr. Boyer — posedă daruri creștine comune, care constituie temelia unei uniri reale a lor, cu atât mai strânsă și mai vizibilă cu cât elementele pe care le au în comun sunt mai importante. Dar cum despărțirile au făcut ca unirea să fie imperfectă, scopul mișcării ecumenice e acela de a recunoaște această unire, de a o face din ce în ce mai vizibilă, și mai activă, de a o conduce spre unitatea desăvârșită.

Linia aceasta urmată de Sfântul Augustin în disputa donatistă poate avea astăzi o aplicare mai eficace, de oarece dacă ostilitatea donatiștilor constituia atunci o piedecă, astăzi spiritul ecumenic biruiește ostilitățile dintre comuniunile creștine. Imbrățișările, cu totul neașteptate, dintre Sfântul Părinte Paul VI și Patriarhul Ecumenic Athenagoras I exprimă tocmai această voință reciprocă de reconstruire a unității; exprimă o realitate care tinde spre unirea desăvârșită a Bisericilor.

Studiul părintelui Boyer examinează, în toată complexitatea ei, schisma donatiană, de la origina ei, înainte de intervenția Sfântului Augustin, și până la încheierea ei, care se produce în cursul marelui Conferințe de la Cartagina din anul 411. Autorul identifică două aspecte esențiale ale chestiunii: aceea referitoare la doctrina donatistă, căreia îi contrapune tezele cu care Sfântul Augustin respinge această doctrină, și acțiunea concretă a sfântului episcop pentru combaterea acestei erezii.

E o luptă lungă — de aproape douăzeci de ani — aceea a Sfântului Augustin, documentată de un număr impresionant de tratate, scrisori și predici, menționate și de istoricul Monceaux în Istoria literară a Africeii creștine.

Deosebit de importante, între scrierile erudite dedicate de Sfântul Augustin polemicii împotriva donatiștilor sunt tratatele: « Contra Epistolam Parmeniani », « Contra litteras Petilianii » și « Contra Cresconium donatistam ».

Testutul conectiv al acestei dispute pasionante e constituit din trei probleme doctrinale: e Biserica lui Christos Biserica Sfinților? cum se poate recunoaște adevărata Biserică a lui Christos? și care e valoarea botetului ereticilor?

Răspunsul Sfântului episcop e totdeauna solid ancorat la Scriptură, însuflețit de dragoste și plin de vioiciune polemică, și în același timp generos față de cei care sunt de bună credință. « Cei care, fără patimă și încăpățănare, își apără opinia, chiar dacă aceasta e falsă și perversă, nu trebuie cu nici un chip să fie numărați printreeretici dacă au primit această opinie de la părinții lor căzuți în eroare, și dacă caută cu grijă

și prudență adevărul, dispuși să se corijeze când îl găsesc », scrie Sfântul Augustin. (Ep. 34, 1).

Dar caracteristica cea mai evidentă a doctrinei Sfântului Augustin pentru combaterea donatismului e convingerea sa cu privire la unitatea Bisericii. Christos și-a edificat Biserica și-a înzestrat-o cu mijloacele mântuirii. Biserica aceasta e unică, de nedespărțit în sine; oamenilor le rămâne totuși, posibilitatea de a nu-i accepta întreaga doctrină și de a forma, deci, comunități care diferă între ele.

Dar odată săvârșită despărțirea, unde trebuie căutate adevărul și mântuirea? Si aici Sfântul Augustin își manifestă convingerea profundă asupra Bisericii. Care, fiind întemeiată de Christos, trebuie să existe, nu se poate să fi dispărut; garanția însuși Intemeietorului ei atotputernic vorbește în fa-

voarea Bisericii.

Or, Biserica e instituția care, urmând drumul trasat de Isus Christos, a plecat de la Ierusalim și a fost difuzată de Apostoli în întregul Imperiu roman, ajungând chiar în Africa. Dacă luăm în considerație succesiunea episcopilor, mai ales a aceluia ai Sediului Apostolic, vedem că ea e aceeași; unitatea ei se manifestă prin comuniunea celorlalte sedii cu Sediul Apostolic.

Liniaritatea metodei Sfântului Augustin se impune oricărei minți neprevenite și poate constitui și astăzi premiza indispensabilă a ecumenismului. Calea urmată de Sfântul episcop pentru rezolvarea problemei unității în timpul său ar trebui să fie luată în considerație de ecumenismul zilelor noastre; pentru care studiul părintelui Boyer, care prezintă tabloul complet al doctrinei Sfântului Augustin, poate fi de mare ajutor.

m i s c e l l a n e a

Conferința mondială a Comisiei pentru Misiuni și Evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor se va ține la Odense, în Danemarca, în 1971 sau '72, și nu la Madras (India) în Decembrie 1969, cum fusese stabilit.

Scopul acestei Comisii e acela de a « înlesni proclamarea Evangheliei lui Christos în întreaga lume pentru ca toți oamenii să poată crede în El și să se mântuiască ».

Tema centrală a Conferinței va fi « Evanghelia azi ».

Cauzele care au determinat renunțarea la întrunirea Comisiei la Madras sunt pe de o parte spațiul de timp insuficient pentru pregătirea Conferinței, iar pe de altă parte faptul că în aceeași perioadă de timp se vor ține alte importante întruniri mondiale ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor și ale altor organizații confesionale.

O altă explicație a renunțării la Madras ca sediu al Conferinței ar fi, după unii, recenta tensiune dintre autoritățile guvernative indiene și confesiunile creștine, creată de legile care limitează sensibil activitatea misiunilor creștine.

* * *

Din inițiativa unui grup de studenți și a altor tineri aparținând diferitelor confesiuni creștine a luat naștere, la Helsinki (Finlanda), revista ecumenică « Kaikki Uudeksi » (Toate lucrurile noi), care apare în limbile finică și suedeză și înlocuiește publicațiile « Nakoala », editată în 1962 de Societatea Ecumenică și de Asociația pentru Cultura Creștină, și « Palava Pensas », care apărea cu îngrijirea Centrului ecumenic de la Myllyjarvi.

* * *

O « citadelă ecumenică », acum în curs de construcție, va fi în curând inaugurată în unul din cartierele periferice ale Londrei.

Cu creierea acestui centru ecumenic, care se va numi « Thamesmead » și care a luat

naștere din inițiativa câtorva exponenți ai clerului catolic, anglican, metodist, presbiterian și congregaționalist, se urmărește promovarea unei colaborări interconfesionale pe toate tărâmurile ce nu interesează adevărul credinței.

Din partea catolicilor, membri ai comitetului promotor al inițiativei sunt Monsiiorul Edward Mahony, de la arhiepiscopia Southwark, și preotul O'Sullivan. (Oikoumenikon).

* * *

Un centru ecumenic elvețian a fost creat la Trimbach, în apropiere de Olten, cu scopul de a permite păstorilor și profesorilor de orice confesiune să-și adâncească studiile și să rezolve problemele religioase ale învățământului și ale apostolatului.

Cărți, ziare, reviste, benzi de magnetofon, discuri și alt material de studiu sunt puse la dispoziția tuturor aceluia care ar voi să se servească de el pentru consultări și aprofundări.

* * *

După succesul obținut cu faimoasele sale « Dialoguri » cu Paul VI, un volum publicat de curând de editura Mondadori (Milano, 1969) ni-l prezintă acum pe Jean Guiton în dialog cu precursorii ideii ecumenice.

Cine s'ar aștepta să găsească în cartea aceasta o istorie a primelor etape ale ideii ecumenice, sau un dialog autentic cu protagoniștii mișcării, ar rămâne decepționat.

« Dialogul cu precursorii ideii ecumenice » al lui Jean Guiton e o culegere de amintiri fragmentare, de meditații, reflecții și divagații personale în care autorul introduce câteva schimburi de idei asupra problematicei unirii creștinilor: « gânduri, cuvinte necunoscute și profetice ale unor suflete privilegiate, care văd departe în viitor, și, mai ales, evocarea strânsei prietenii și a frământărilor comune pentru unitate ale Lordului Halifax și ale Cardinalului Mercier », cum însuși autorul avertizează cititorul.

O voce distonanta in concertul ecumenic

« *Ortodoxia* », revista Patriarhiei Române, publica nu de mult un lung articol iscalit de diaconul Ion Bria, intitulat « *Atitudini ecumenice ale Bisericii Ortodoxe Române în anul 1968* », din care reproducem integral capitolul dedicat « *unelor relații și contacte cu Bisericile catolice locale* », care reafirmă pozițiile oficiale ale Patriarhului Justinian privitor la « *dialogul* » cu Biserica catolică.

Condiționat de o seamă de renunțări și de concesi, pe care Biserica catolică nu vedem cum le-ar putea subscrie fără a-și călca în picioare principiile doctrinei și răspunderile morale față de Biserica unită al cărei cap — deși tăiat, cu sentința din Decembrie 1948 — continuă să fie cerut drept pret al bunelor raporturi cu Roma, prestinsul « *dialog* » are toate probabilitățile de a rămâne ceea ce e astăzi: o voce izolată și distonantă în concertul ecumenic al Bisericilor în căutarea unității.

« *Poziția Bisericii Ortodoxe Române față de dialogul cu Biserica Romano-Catolică a fost stabilită în mod clar în timpul convorbirilor ce au avut loc între membrii Sfântului Sinod permanent al Patriarhiei de Constantinopol, cu ocazia vizitei la București a Patriarhului ecumenic Atenagora. Această poziție fusese expusă, în mod principal, de reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române în timpul Conferinței a treia panortodoxe de la Rodos (Noembrie 1964). Ea a fost amintită de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian cu ocazia primirii de Anul nou a clerului din capitală la palatul patriarhal, precum și de către delegația Bisericii Ortodoxe române, în cadrul celei de a patra Conferințe panortodoxe de la Geneva. În toate aceste cazuri s'a precizat că, în momentul de față, nu poate fi vorba de un dialog teologic între cele două Biserici, dat fiind că principiile care stau la baza poziției actuale romano-catolice sunt în contradicție cu eclesiologia ortodoxă, cu principiile ecumenismului ortodox și cu interesele Bisericii Ortodoxe Române. Totuși Biserica Ortodoxă Română este gata să răspundă la un dialog al slujirii cu romano-catolicii în cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor și să întrețină bune relații cu Bisericile Romano-Catolice locale, dornice de asemenea contacte. În acest context, Biserica noastră a pășit la pregătirea unor premise pentru relații mai rodnice în viitor cu romano-catolicismul. Astfel, între 20 și 29 Iunie 1968, Prea Fericitul Patriarh Justinian a vizitat Biserica Romano-Catolică din Austria, la invitația Cardinalului Franz Konig, Arhiepiscopul Vienei și Primatul Austriei, care făcuse o vizită Patriarhiei Române în 1967. Acest schimb de vizite, realizat în spiritul hotărârilor celei de a treia*

Conferințe panortodoxe de la Rodos, care recomandă Bisericilor ortodoxe locale să dezvoltă relații cu Biserica Romano-Catolică în numele lor propriu, nu în numele întregii ortodoxii — ținând seamă de situația din țările lor —, a contribuit la crearea atmosferei necesare deschiderii unor noi contacte între Ortodoxie și Bisericile Romano-Catolice, contacte care să ducă mai departe la dialog și la colaborare între cele două Biserici surori.

Prin urmare, dacă pe de o parte Biserica noastră condiționează dialogul teologic cu Biserica Romano-Catolică — și deci se pronunță pentru amânarea lui — pe de altă parte ea întreține bune raporturi cu orice

Biserică Romano-Catolică locală, în cadrul stabilirii de relații de prietenie și de colaborare cu alte Biserici și între popoarele în care acestea activează și între poporul român, în vederea statornicirii colaborării pașnice între toate popoarele lumii, indiferent de sistemele lor social-politice.

Deși, în domeniul creștinismului practic, Biserica Ortodoxă Română apreciază acțiunile locale de promovare a colaborării și a dragostei creștine între Biserica Romano-Catolică și Bisericile Ortodoxe locale, în ceea ce privește dialogul teologic cu catolicismul, ținând seamă de hotărârile celei de a treia Conferințe panortodoxe de la Rodos (1964), ea consideră că, înainte de începerea unui astfel de dialog, este necesar să se creeze din partea romano-catolică premisele corespunzătoare unei discuții « *pe picior de egalitate* », precum și o atmosferă favorabilă acestor discuții.

Biserica Ortodoxă intră în dialog cu catolicismul pe principiul egalității, de aceea Biserica Romano-Catolică trebuie să renunțe în prealabil la pretențiile primațiale ale pontifului roman și la teoria încadrării celorlalte Biserici sub jurisdicția Romei. O eclesiologie ca aceea romano-catolică, în care se susține dreptul de supremație și de dominație a unei Biserici asupra altor Biserici este o doctrină anticreștină.

Printre condițiile și stările prealabile inițierii unui dialog teologic cu Biserica Romano-Catolică este și aceea e anulării prozelitismului catolic practicat în trecut sub forma uniaticismului. În ultima vreme, uniaticismul a fost dezaprobat ca un « *act anticreștin* » chiar de către reprezentanții unor Biserici unite orientale, siriene și egiptene. Folosit altădată ca o metodă de a desprinde grupări din

trupul Bisericilor Ortodoxe și ca o formă de tranziție spre catolicism, uniaticismul este astăzi dezavuat din ce în ce mai mult atât de unii reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice, cât și de organizații creștine internaționale. Uniaticismul ca formă de prozelitism catolic constituie nu numai un obstacol în calea apropierei Ortodoxiei și Catolicismului, dar și o metodă de prozelitism contrară spiritului ecumenic ce s'a impus în Mișcarea ecumenică din zilele noastre. Menținerea uniaticii este un act de ostilitate față de Ortodoxie și față de Mișcarea ecumenică, de aceea Biserica Romano-Catolică trebuie să renunțe la uniaticie ca formulă a refacerii unității între cele două Biserici, cum și la intenția de a reface uniaticia *acolo unde aceasta s'a destrămat*. (NR 1). Deasemenea, dialogul nu trebuie folosit de către Biserica Romano-Catolică drept o nouă formă de prozelitism catolic, ca o momeală camuflată înținsă Bisericilor necatolice. Dialogul este incompatibil atât cu prozelitismul confesional cât și cu tendințe de supremație ale unor Biserici ».

(NR 1) - Destrămlare: verb impropriu, când e vorba de Biserici care, în România, în Cehoslovacia, în Ucraina și în alte părți unde ortodoxia pravoslavnică moscovită și-a întins ghiara, nu s'au « *destrămat* » de la sine, cum serie autorul capitolului citat, ci au fost SFASIAȚE și UCISE mișelește din ordinul Moscovei. Si nu desigur pentru înlesnirea « *dialogului* » cu Biserica Romano-Catolică, pe care în toate Conferințele panortodoxe reprezentanții ortodoxiei rusești de partid au căutat să-l împiedice, impunând atitudinile ostile și celorlalte Biserici Ortodoxe din spațiul geografic în care Uniunea Sovietică își exercită controlul politic.

Un apostol al ecumenismului par. Santiago Morillo

În Ianuarie 1944, mai precis, în a treia Duminică a acelei luni, închinată încă din 1935 Răsăritului creștin, lua naștere oficial în Spania Opera « *Oriente Cristiano* », rod al intensei activități ecumenice a cunoscutului orientalist spaniol păr. Santiago Morillo. Par. Morillo era un suflet cu adevărat mare. Dorința dominantă a vieții sale era aceea de a stabili legături de prietenie și de pace cu toți; cu frații din răsărit și cu toți oamenii, de orice religie sau rasă ar fi ei.

« *Unitatea creștină era, pentru el, o adevărată obsesie* » — citim în editorialul dedicat celui de al 25-lea aniversar al Operei, publicat de revista « *Unidad Cristiana* » — într'un moment în care despre unitate abia se începuse să se vorbească. Pentru părintele Morillo unitatea era singura cale prin care omenirea ar putea ajunge la o pace adevărată și durabilă. Si tocmai el a fost cel care a deschis ușile ecumenismului în Spania.

Astăzi, predicția sa poate părea oarecum învechită; el a fost însă primul care a încercat să elimine o seamă de bariere multiseculare dintre Orientul și Occidentul creștin și aceasta i-a îndemnat pe mulți să se scuture de inerție și să porceadă la drum, pentru refacerea unității.

Părintele Morillo prezisese multe din eve-

nimentele ecumenice la care omenirea a asistat în ultimii zece ani; așa cum își prezisese moartea, pentru ziua de Înălțare a anului 1966, cum s'a și întâmplat.

Viața lui, care se încheia în ziua prăznirii celei mai orientale dintre sărbătorile calendarului creștin, Înălțarea Domnului, fusese în întregime consacrată unității și păcii.

Opera sa, creiată pentru stabilirea unor contacte frățești între creștinii din răsărit și cei din apus, va implini în curând douăzeci și șase de ani de viață și de apostolat. Au fost ani de muncă neobosită, concret documentată de o lungă listă de realizări: publicații cu caracter ecumenic, mănăstiri ale unității, o bibliotecă și o emerotecă specializate, cercuri ecumenice universitare, și atâtea alte inițiative, care au dat o realitate concretă ideii ecumenice.

Si ce alt omagiu putea fi mai potrivit pentru sărbătorirea celui de al XXV aniversar al Operei create de păr. Morillo decât un curs de teologie ecumenică? Promovată de Congregația pentru Educația catolică a Spaniei, inițiativa a fost sprijinită încă din primul moment de Universitatea pontificală de la Comillas.